

TAULA D'EMERGÈNCIA CLIMÀTICA

Informe de la sessió del 28 de novembre de 2019

ÀMBIT: FISCALITAT PEL CLIMA

Referent:

Jordi Ayala, gerent de Pressupostos i Hisenda

SITUACIÓ ACTUAL

La fiscalitat és una eina que permet actuar tant pel que fa a desincentivar determinats comportaments ambientals, amb l'aplicació de bonificacions o recàrrecs, però que també pot permetre l'obtenció de recursos econòmics addicionals, per al finançament d'altres mesures.

La inèrcia dels comportaments o les pròpies resistències dels agents econòmics o simplement les limitacions del mercat que no comptabilitzen les externalitats ambientals, fan que en molts casos no s'acaba de concretar el canvi desitjat. En aquest context d'emergència climàtica, la fiscalitat ambiental és un instrument extremament útil per accelerar un canvi necessari i al mateix temps urgent.

El Reial Decret Legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals (TRLRHL), defineix el model de finançament dels ajuntaments. En aquesta llei s'inclouen diferents tributs municipals, provincials, d'altres entitats supramunicipals i d'àmbit territorial inferior al municipi.

Això significa que els ajuntaments, malgrat que són les administracions més properes a la ciutadania, tenen una limitada capacitat per a definir la seva política fiscal, ja que només poden variar els tributs dins d'uns marges definits en la pròpia llei. Tampoc tenen competència de crear impostos nous i la creació de recàrrecs o bonificacions sobre els impostos propis de les entitats locals passen per l'aprovació de lleis de l'Estat.

Qui sí té competències i possibilitat de legislar en aquesta matèria és tant l'Estat com la Comunitat Autònoma, ja que poden legislar i crear nous tributs amb caràcter mediambiental.

- En el cas de l'Estat: impost sobre els hidrocarburs, sobre la producció de l'energia elèctrica, impost especial determinats mitjans de transport, sobre combustibles del petroli, carbó, energia nuclear, gasos d'efecte hivernacle.
- En el cas de la Generalitat: impost sobre les emissions de diòxid de carboni dels vehicles de tracció mecànica, sobre l'emissió de gasos i partícules a l'atmosfera produïda per la indústria, sobre l'emissió d'òxids de nitrogen a l'atmosfera produïda per l'aviació comercial, sobre el risc ambiental d'elements radiotòxics.

Així doncs, els Ajuntaments tenen un marge molt limitat, ja que no podem crear nous impostos ambientals, ni tampoc regular els existents, ni crear noves bonificacions. A nivell de l'Estat el pes dels ingressos impositius locals és de l'11,1% (la resta correspon a Estat /Generalitat).

A l'Ajuntament de Barcelona s'apliquen:

- L'Impost sobre els béns immobles (IBI)
- L'Impost sobre les activitats econòmiques (IAE)
- L'Impost sobre els vehicles de tracció mecànica (IVTM)
- L'Impost sobre les construccions, instal·lacions i obres (ICIO)
- L'Impost sobre l'increment de valor dels terrenys de naturalesa urbana (IIVTNU)
- Taxes de diferents temàtiques (recollida de residus, guals, estacionament regulat de vehicles a la via pública, mercats, taxa per caixers d'entitats financeres oberts a la via pública, taxa per la utilització privativa de la via pública, entre altres)

La normativa vigent permet fer per a cada impost:

- IBI: bonificació per la instal·lació d'aprofitaments tèrmics o elèctrics de l'energia solar.
- IAE: bonificació per utilització o producció d'energia a partir d'instal·lacions per a l'aprofitament d'energies renovables o sistemes de cogeneració així com per establir plans de transport dels seus treballadors que tinguin per objecte reduir el consum d'energia i les emissions causades pel desplaçaments.
- Vehicles: bonificació en funció del tipus de combustible emprat pel vehicle i característiques del motor.
- ICIO: bonificació per obres relatives a la instal·lació d'aprofitaments tèrmics o elèctrics de l'energia solar.

A banda dels impostos, l'Ajuntament pot establir taxes per la prestació de serveis municipals (recollida de residus) i per l'aprofitament especial o privatiu del domini públic local (estacionament regulat).

D'altra banda, en el marc del Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat i del programa Comerç+Sostenible, s'apliquen incentius econòmics a les organitzacions i empreses que es doten d'un pla d'acció i implementen anualment accions de millora. Els incentius vigents actualment són descompte del 10% en els preus públics de gestió de residus i targetes verdes per l'ús de deixalleries amb un 50% de descompte.

En la proposta de pressupostos municipals per l'any 2020 es preveu:

TRIBUT	CANVIS PROPOSATS
IBI / ICIO / IAE	<ul style="list-style-type: none"> • Modificació bonificació aprofitament energia solar, per facilitar-ne el gaudiment i estendre-la a immobles no residencials, del sector serveis (IBI).
IMPOST DE VEHICLES	<ul style="list-style-type: none"> • Eliminació bonificació vehicles amb antiguitat superior a 25 anys (a partir d'ara només es bonificaran els vehicles amb matrícula històrica) • Ajustar les bonificacions segons combustible a la realitat del parc mòbil: (75% ZERO Emissions, 25% ECO). • Incrementar la tarifa de l'impost fins el màxim legal a turismes i motocicletes (a la resta de tipologies de vehicles ja se'ls hi aplica el màxim legal).
TAXA CLAVEGUERAM	<ul style="list-style-type: none"> • Increment del grau de cobertura de la taxa del 33% al 75% del cost del servei.

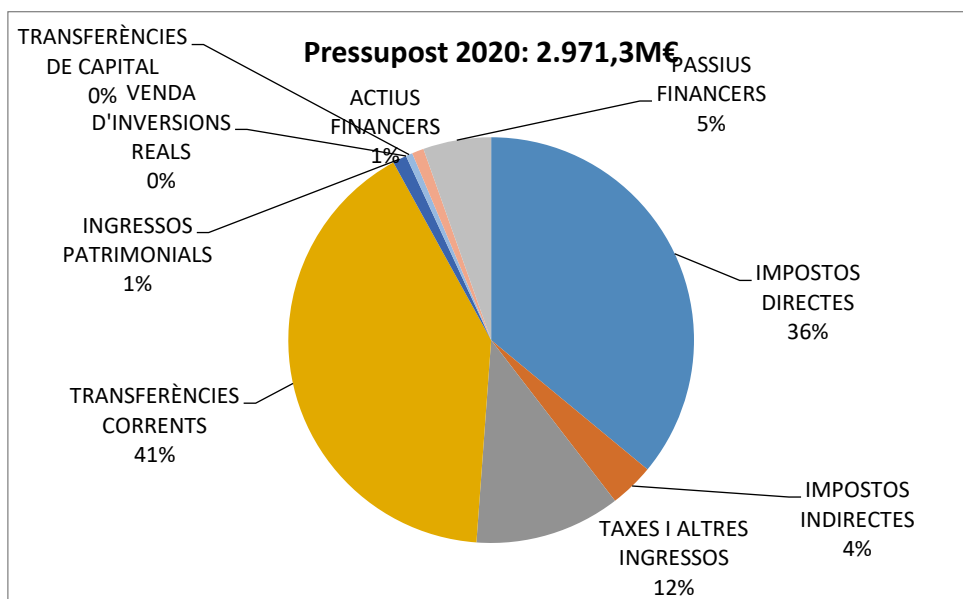
TAXA ÀREA

- Modificació tarifes àrea blava i àrea verda (no residents), tarifes d'acord amb un component fix + component variable (segons etiqueta DGT)
- Increment horari migdia (actualment gratuït).
- Increment import anul·lació denúncia (de 7 a 9 euros).
- Manteniment àrea verda residents, eliminar bonificació bons conductors i incloure pagament agost (0,20 euros/dia).
- Increment tarifes ZonaBus segons etiquetes DGT i nova tarifa Font Màgica

**TAXA DOMICILIÀRIA
RESIDUS**

- Creació d'una nova taxa de recollida de residus domiciliària

Dades rellevants:

Font: Ajuntament de Barcelona, proposta pressupostos 2020.

I QUÈ EN DIU EL PLA CLIMA?

El pla estableix com objectius estratègics:

- Estudiar opcions de millora de la fiscalitat ambiental per a les empreses “baixes en carboni”.
- Revisar la taxa de clavegueram perquè incorpori bonificacions en l'import de la taxa per a col·lectius sensibles.
- Reforçar les ajudes i les subvencions per a la rehabilitació d'edificis.
- Proporcionar bonificacions fiscals per a la incorporació de mesures d'eficiència i generació d'energia en cobertes.
- Proporcionar bonificacions fiscals per a cobertes productives.
- Facilitar la substitució de maquinària i vehicles professionals per altres de baixa emissions.

REPTES MÉS RELLEVANTS

Crear una fiscalitat ambiental socialment justa que catalitzi els comportaments i les activitats més sostenibles i compatibles amb la lluita contra el canvi climàtic.

- Reduir el parc d'automòbils contaminants i limitar l'accés de vehicles a la ciutat
- Potenciar la incorporació de nous sistemes d'aprofitament tèrmic i elèctric a partir de l'energia solar en els sistemes productius
- Millorar l'eficiència energètica dels habitatges i augmentar la coresponsabilitat en el consum de recursos
- Reduir la generació de residus i millorar la recollida selectiva
- Compatibilitzar fiscalitat social i verda

ACTUACIONS CLAU

- Bonificar els vehicles Zero Emissions i ECO i eliminar la bonificació de vehicles de major antiguitat.
- Revisar el sistema de tarifació en l'àrea d'estacionament regulat (àrea verda, àrea blava).
- Incorporar un peatge urbà.
- Crear una taxa "d'última milla", per gravar l'activitat de repartiment a la ciutat.
- Potenciar la incorporació de nous sistemes d'aprofitament tèrmic i elèctric a partir de l'energia solar, amb incentius fiscals a l'IBI, l'IAE i l'ICIO; incorporar altres sistemes d'energia (eòlica, termodinàmica...).
- Atorgar bonificacions a l'IBI i l'ICIO (millora de l'etiqueta energètica) per millorar l'eficiència energètica dels habitatges.
- Aprovar una nova taxa que gravi la recollida domiciliari de residus i que afavoreixi un major nivell de reciclatge.
- Adequar la taxa de clavegueram, reconeixent situacions d'emergència habitacional: major coresponsabilitat en el consum de recursos.

CORESPONSABILITAT – QUÈ DEMANEM A TERCERS

Generalitat

- **Desenvolupament de la llei de canvi climàtic amb prioritat del capítol V sobre fiscalitat ambiental:**

- Desenvolupament de l'impost sobre les emissions de diòxid de carboni dels vehicles de tracció mecànica.
- Impost sobre les activitats econòmiques que generen CO_{2eq}
- Impost sobre les emissions portuàries de grans vaixells
- Eliminar les bonificacions sobre el consum de recursos energètics d'origen fòssil i derivats (la llei exempta el primer sector). En aquesta línia, es proposa no només eliminar les bonificacions, tal com fa referència la llei de canvi climàtic, sinó augmentar-ne el tipus impositiu i eliminar progressivament les bonificacions al sector primari.

- **Impost sobre les estades en establiments turístics**

Creació d'una recàrrega a l'impost sobre les estades en establiments turístics a Barcelona (inclou creuers).

- **Nous tributs**

Nous tributs sobre activitats amb incidència sobre el medi ambient, com per exemple camps de golf, pistes d'esquí, aprofitament d'aigua embassada, activitats extractives.

Estat

- **Impost al Carboni**

Desenvolupament d'un Impost al Carboni (CO_{2eq}) que retorni com a subvencions a la societat. Que sigui neutral en termes d'ingressos per a l'Estat i que sigui tornat com un dividend universal als ciutadans que compensi la pujada dels preus de l'energia.

- **Impost sobre hidrocarburs**

Eliminar les exempcions per al carburant d'aviació i de navegació, o augmentar progressivament els tipus impositius sobre els carburants d'ús general.

- **Impost sobre vehicles de tracció mecànica (IVTM)**

Regular límits mínims a l'impost sobre vehicles de tracció mecànica en l'àmbit supramunicipal per evitar el *dumping* fiscal i l'existència de paradisos fiscals.

- **Impost de societats**

Una recàrrega en l'impost de societats per a penalitzar les activitats contaminants i introduir bonificacions per a les inversions en instal·lacions d'energies renovables o bonificar les despeses en mobilitat sostenible efectuades per les empreses.

- **Nous impostos sobre el turisme**

Donar la possibilitat de creació de nous tributs als municipis en l'àmbit del turisme.

- **Impost sobre el Valor Afegit, IVA**

Aplicar el tipus reduït a productes d'impacte ambiental positiu (com llavors, fertilitzants orgànics, o productes de l'agricultura ecològica).

APORTACIONS A LA SESSIÓ DEL 28 DE NOVEMBRE

REPTES MÉS RELLEVANTS REVISATS

Crear una fiscalitat ambiental socialment justa que catalitzi els comportaments i les activitats més sostenibles i compatibles amb la lluita contra el canvi climàtic.

- Reduir el parc d'automòbils contaminants i limitar l'accés de vehicles a la ciutat
- Potenciar la incorporació de nous sistemes d'aprofitament tèrmic i elèctric a partir de l'energia solar en els sistemes productius
- Millorar l'eficiència energètica dels habitatges
- Augmentar la coresponsabilitat en el consum de recursos
- Reduir la generació de residus i millorar la recollida selectiva
- Compatibilitzar fiscalitat social i verda
- NOU: Incorporar una dimensió pedagògica per explicar millor la fiscalitat climàtica i coresponsabilitzar la ciutadania.

ACTUACIONS CLAU REVISADES

Impulsar mesures fiscals per desincentivar de l'ús del vehicle privat

- Crear un peatge urbà.
- Repensar la fiscalitat del vehicle d'acord amb criteris d'emissions.
- Revisar el sistema de tarifació en l'àrea d'estacionament regulat (àrea verda, àrea blava). Gravar també l'aparcament de les motos en la via pública.
- Crear una taxa "d'última milla", per gravar l'activitat de repartiment a la ciutat.
- Desenvolupar fiscalitat segons si les empreses disposen o no de plans de mobilitat interna.
- Subvencionar encara més el transport públic per desincentivar l'ús del transport privat. Reduir el preu del bitllet senzill en desplaçaments interurbans.
- Treure les gasolineres de dins de la ciutat a través de les llicències.
- Bonificacions per l'ús del transport públic en funció de criteris socials: nombre de persones a la família, si tens vehicle propi o no i quants, etc.

Impulsar mesures fiscals per millorar l'eficiència energètica dels edificis i la seva adaptació al canvi climàtic

- Potenciar la incorporació de nous sistemes d'aprofitament tèrmic i elèctric a partir de l'energia solar, amb incentius fiscals a l'IBI, l'IAE i l'ICIO; incorporar altres sistemes d'energia (eòlica, termodinàmica...).
- Atorgar bonificacions a l'IBI i l'ICIO (millora de l'etiqueta energètica) per millorar l'eficiència energètica dels habitatges
- Bonificar la reducció de la petjada de carboni dels edificis, inclosa en la certificació energètica.
- Bonificar les cobertes verdes, l'ús de materials de baixa petjada de carboni o que eviten l'efecte illa de calor i la utilització d'aigües pluvials o grises.
- Desenvolupar un sistema basat en el Green Factor de Seattle, en el qual els promotors compensen el sòl ocupat en l'edificació amb espais verds o altres mecanismes.
- Diferenciar la bonificació per energia solar entre nova construcció i gran rehabilitació en l'IBI.

Augmentar la coresponsabilitat en el consum de recursos

- Implantar el pressupost de carboni a l'Ajuntament.
- Adequar la taxa de clavegueram, reconeixent situacions d'emergència habitacional: major coresponsabilitat en el consum de recursos.
- Aprovar una nova taxa que gravi la recollida domiciliària de residus i que afavoreixi un major nivell de reciclatge, incloent bonificacions. Preveure que la taxa incentivi també la reducció en la generació de residus i que es visibilitzi el cost de la recollida i el tractament de residus.
- Prohibir la climatització a les terrasses que ocupen la via pública.

Incorporar la dimensió pedagògica per explicar millor la fiscalitat climàtica i coresponsabilitzar la ciutadania

- Comunicar millor els beneficis de la fiscalitat ambiental i ser transparents, proporcionant una cara amable. Fer una gran campanya de comunicació
- Ser transparents en què es destinen els ingressos rebuts a través d'impostos, taxes, etc., tot i que cal considerar que no totes les figures seran finalistes i cal veure en què s'han de reinvertir. Traçar els diners recaptats.
- Premiar els bons comportaments ambientals (separació residus, etc), per exemple amb bonificacions o una targeta de punts verds amb descomptes en el transport públic o altres incentius en espècies.

Garantir el finançament de les accions emergència climàtica

- Destinar la recaptació realitzada a través de la fiscalitat ambiental/climàtica a l'acció climàtica, a projectes concrets de mitigació i adaptació.
- Especialitzar la Guàrdia Urbana perquè realitzi inspeccions i persegueixi i multi accions ambientals poc apropiades (per exemple, el malbaratament energètic)
- Pressionar altres institucions perquè apliquin fiscalitat climàtica i perquè es gravin els vols.
- Formular projectes europeus que es puguin finançar amb fons comunitaris.

MÉS APORTACIONS

- Reflexió: no es pot combatre l'emergència climàtica només afectant els altres. Ens hem de coresponsabilitzar tots i bonificar no és el que més funciona. La motivació ha de ser el propi bon comportament i fer front a l'emergència climàtica.
- Fiscalitat vs normativa: cal veure què s'ha de deixar de fer directament, definir què no s'ha de permetre.

Amb qui ho hem de treballar

- AMB: l'emergència climàtica és un repte metropolità, no municipal. La taxa de residus hauria de ser metropolitana.

- GENERALITAT: desenvolupar tributs mediambientals, amb participació dels Ajuntaments en la implementació.
- ESTAT: modificacions de la normativa estatal, per tal que els Ajuntaments tinguin més capacitat de decisió.
- EXPERTS: calen experts en fiscalitat per anar més enllà del que es permet amb la normativa actual, cal trobar vies imaginatives.
- Diferents agents de la ciutat
- Ciutadania